

Vitenskapelig navn: *Limosella aquatica* L.

Norsk navn: Evjebrodd

Familie: Plantaginaceae - kjempefamilien

Artsbeskrivelse

Evjebrodd *Limosella aquatica* er en liten, ettårig kortskuddplante (isoetide) med blad samlet i basale rosetter og krypende utløpere.

Bladene er omvendt spadeformet med butt bladspiss og har lange bladstilker (figur 1). Unge blad kan være mer sylformet da de mangler en utviklet bladplate i begynnelsen. Dersom vannstanden stiger kan bladene stundom være flytende, men de holder seg sjelden lenge i denne tilstanden. Permanent neddykkete planter kan ha svært smale eller manglende bladplater.

Fargen er oftest rent grønn, mer sjelden rødlig anløpet. Fra rosettene går det krypende, overjordiske utløpere som slår rot i enden og danner nye rosetter. Voksesettet gjør at evjebrodd ofte danner store klynger av sammenvevde rosetter.

Figur 1. Evjebrodd *Limosella aquatica* på leiret strand. Dette er artens typiske voksested. Vinjevatn, Åmot. Foto: ©Birna Rørslett.

I midten av hver rosett kommer blomster på nokså korte stilker, oftest adskillig kortere enn bladstilkene (figur 2). Blomstene er svært små, ofte bare 1-2 mm brede, og har en sambladet krone med fem frie fliker og fire støvbærere. Fargen er hvit eller rosa.

Svært ofte åpner ikke blomstene seg i det hele tatt (kleistogame blomster), selv om planten står over vann ved blomstringen. Frøsettingen påvirkes ikke, men kryssbestøvning utelukkes i dette tilfellet. Frukten er en nokså smal kapsel med mange små frø.

Referanse: Birna Rørslett og Marit Mjelde 2021. Faktaark: *Limosella aquatica* Evjebrodd. Versjon 1. Fotoflora vannplanter. Norsk institutt for vannforskning.

Figur 2. Basal rosett med flere utløpere. Blomstene står enkeltvis på stilker i sentrum av rosetten. Hanangervatn, Farsund. Foto: ©Birna Rørslett.

Økologi

Evjebrodd tilhører «pusleplanteelementet» og trives på strender som stadig settes under vann. Her er ofte substratet helt eller delvis vegetasjonsfritt pga. ustabil vannstand og dessuten gjerne finkornet, noe evjebrodd foretrekker. Arten er sjelden å se på torvbunn og kan finnes ned til omtrent 1 m dyp, men vokser oftest mye grunnere. Den vokser i et vidt område når det gjelder vannkvalitet, fra rent oligotrofe til tydelig eutrofe lokaliteter (figur 3).

Figur 3. Frodig bestand med delvis flytende blad. Orrevatn, Klepp. Foto: ©Birna Rørslett.

Uansett næringskategori er åpen strand viktig, da evjebrodd er svært konkurransesvak og hurtig vil skygges ut av større arter. Den er ikke spesielt tolerant for lokaliteter med sterk forurensning og påfølgende algevekst (Akhani 2014).

Voksestedene for evjebrodd kan ha adskillig vind- og bølgeslagspåvirkning, men arten forsvinner fra de mest eksponerte stedene. Noen ganger står evjebroddplantene innsprengt mellom stein på eksponert strand, hvor tilstrekkelig finmateriale akkumuleres til at den kan rotfeste seg. Arten kan gå ut i svakt brakt vann, og er bl.a. funnet i vestlandsfjorder.

Evjebrodd vokser ofte sammen med nålesivaks *Eleocharis acicularis*, evjesoleie *Ranunculus reptans*, mykt brasmegras *Isoëtes echinospora*, botnegras *Lobelia dortmanna*, tjønngress *Littorella uniflora*, firling *Crassula aquatica*, krypsiv *Juncus bulbosus*, samt vasshår-arter *Callitriche* spp. og evjebloomarter *Elatine* spp.

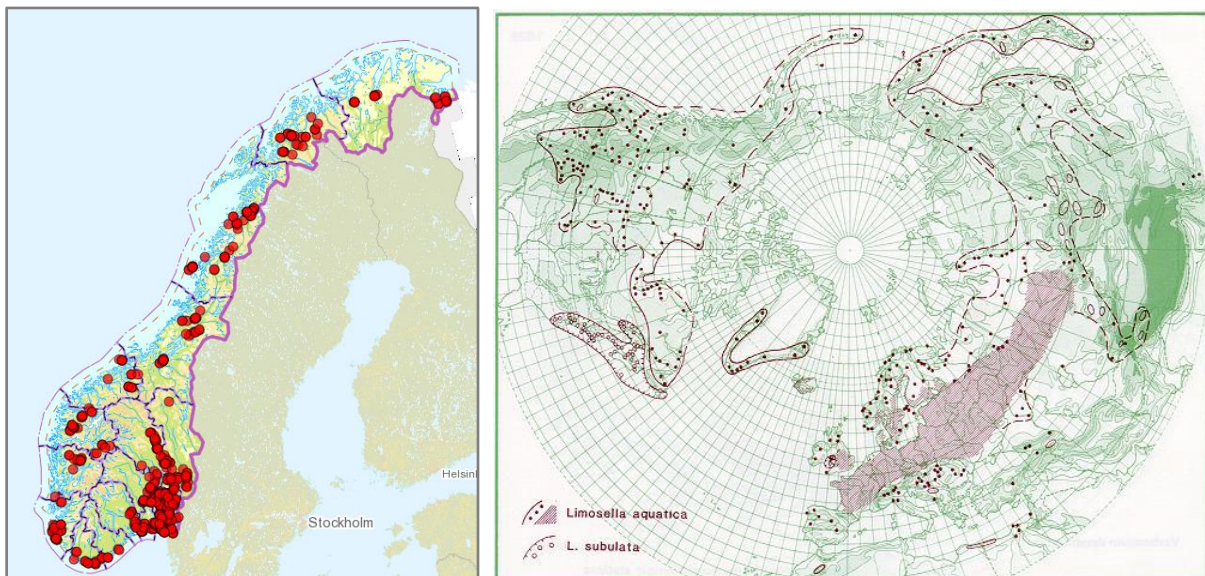
I brakkvann ved elveos, særlig i fjorder på Vestlandet, finnes evjebrodd sammen med stilkvasshår *Callitriche brutia*, dvergsivaks *Eleocharis parvula* og stilkevjeblom *Elatine hexandra*. Her settes plantene regelmessig under vann på grunn av tidevannet.

Evjebrodd inngår i rik kortskuddstrand (Fremstad 1997), som er vurdert som en sterkt truet vegetasjonstype (Fremstad og Moen 2001).

Utbredelse

Evjebrodd over store deler av landet, men er ikke svært vanlig noe sted. Hovedtyngden av forekomstene er i lavlandsstrøk østpå og langs kysten helt nord til Finnmark. Den går opp til 570 moh. (Lid og Lid 2005).

Arten er vidt utbredt i Europa og samlet sett har den en amfiatlantisk, sirkumboreal utbredelse.

Figur 4. Utbredelse av evjebrodd i Norge (artskart.no 30.10.2019) (venstre) og på den nordlige halvkule (Hultén og Fries 1986) (høyre).

Hovedkjennetegn

Evjebrodd kjennes ved:

- liten, ettårig plante på våte strender
- spadeformete omvendt eggformete blad i rosett
- lange bladstilker
- ørsmå, enkeltstående blomster på korte stilker i midten av rosetten
- utløpere fra hver rosett

Forvekslingsarter

Evjebrodd i typisk utforming kan lett adskilles fra andre rosettdannende arter, først og fremst evjesoleie *Ranunculus reptans*, som den ofte vokser samme med. Evjesoleie har liknende bladform som evjebrodd, men bladplaten er ofte bredest nedenfor midten mens evjebrodd har blad som er bredest i øvre del. Utløperne hos evjesoleie står som regel i tydelige buer opp fra bunnen, mens evjebrodd har utløpere som ligger mer flat langs substratet. Når de blomstrer kan de to lett skilles på selve blomsten, som hos evjesoleie er flere mm. stor med gule og frie kronblad, mens evjebrodd har sammenvokst blomsterdekke med anstrøk av rødlig farge.

De brede bladene skiller evjebrodd fra f.eks. sylblad *Subularia aquatica*, som i tillegg til sylformete blad også har hvite firetallsblomster i en forgreinet blomsterstand. Sylblad har heller ikke utløpere.

Referanser

Akhani, H. 2014. *Limosella aquatica*. The IUCN Red List of Threatened Species 2014: e.T164098A63310286. <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2014-2.RLTS.T164098A63310286.en>

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper I Norge. NINA temahefte 12: 1-279.

Fremstad, E., Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2001-4.

Hultén, E. og Fries, M. 1986. Atlas of North European Vascular Plants north of the Tropic of Cancer. Koeltz Scientific Books, Königstein, 498 s

Lid, J. og Lid., D.T. 2005. Norsk flora. Det norske samlaget, Oslo, 7 utg. red. Reidar Elven.